SOK INFO

Nr. 196

Maart 2021

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven - Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

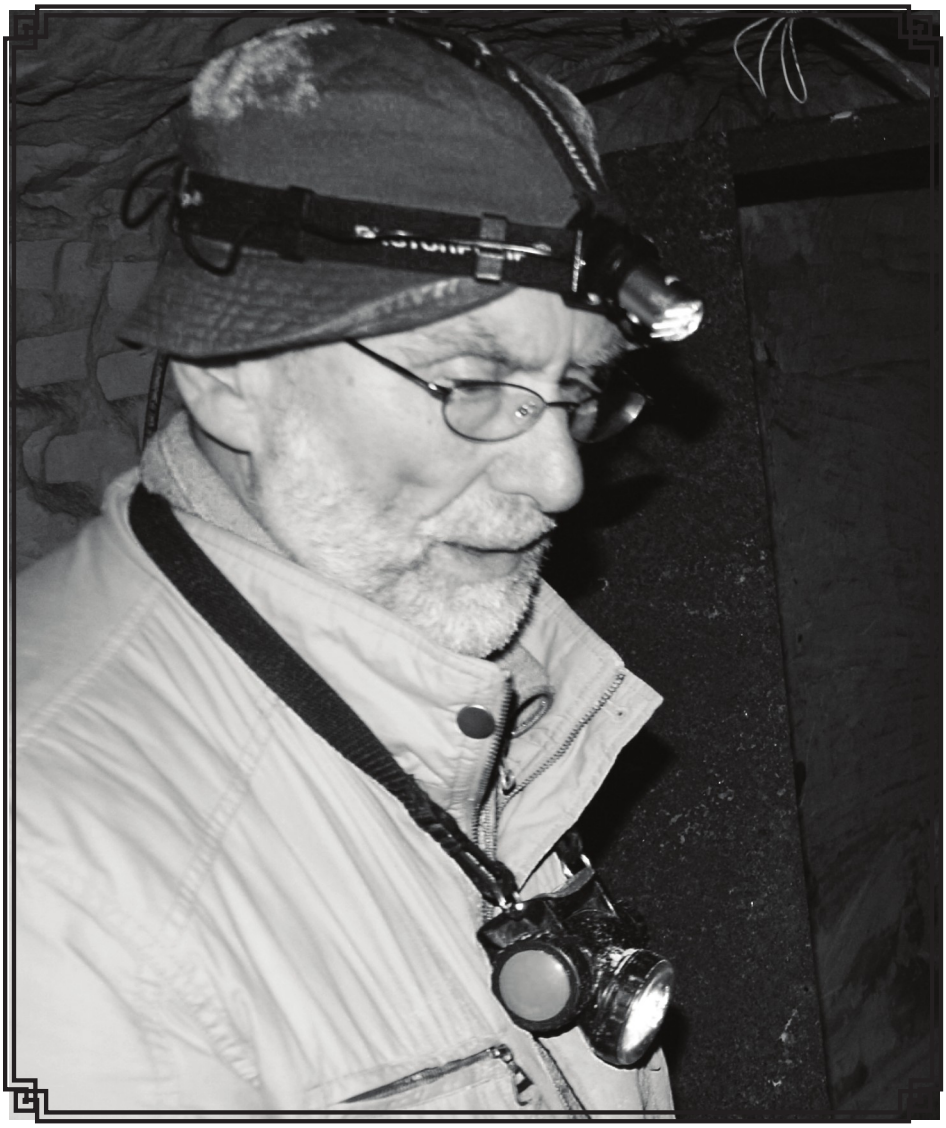

SOK en Stichting Ir. D. C. van Schaïk

Het SOK-Bestuur:

Susanne Hansen	Voorzitter	06 518 37 304	susanne.hanssen@sok.nl
Rob Visser	Secretaris		secretariaat@sok.nl
Kevin Amendt	Alg. bestuurslid		kevin.amendt@sok.nl
John Hageman	Alg. bestuurslid		johnhageman45@gmail.com
Patrick Semmeling	Alg. bestuurslid		patrick.semmeling@ziggo.nl

SOK-ledenadministratie:

Ger Beckers, Via Regia 158C, 6217 JZ, Maastricht, Tel.:06 510 58 333 pghbeckers@ziggo.nl

SOK-adres Secretariaat:

Aalkeborg 50 6228 BT Maastricht secretariaat@sok.nl

Bestuur Stichting Ir. D.C. van Schaïk:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 361 87 93	j.orbons@archeopro.nl
Patrick Speetjens	Penningmeester		patrick.speetjens@ziggo.nl
René Haemers	Secretaris	06 - 522 80 011	rhaemers@gmail.com
www.vanschaïkstichting.nl			info@vanschaïkstichting.nl

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, Tel.: +32 12 454 059 tbreuls@telenet.be

Redactie SOK-Info:

John Hageman, Op de Bannet 47, 6223 GD Itteren, Tel.:043 - 364 54 19 johnhageman45@gmail.com
Frans Willems, Driekruisenstraat 104 b5 B 3700 Tongeren, Tel.: +32 470 290 709 willemsfrans1@gmail.com

De SOK op internet:

www.sok.nl/facebook.com/SOKNHGL Webmaster: Patrick Semmeling webmaster@sok.nl

SOK-avond:

SOK-avonden worden iedere 2e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, juli, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.
Aanvang: 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting Ir. D.C. van Schaïk:

De SOK en Stichting Ir. D.C. van Schaïk hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

SOK-Denktank:

De Denktank heeft een ondersteunende/adviserende rol (zonder beslissingsrecht en verantwoordelijkheid) en is samengesteld uit SOK-leden die initiatief hebben getoond en goedgekeurd zijn door het bestuur.

Voorpagina: Ger Wishaupt (†) Foto: Frans willems

Beste leden,

Susanne Hanssen
(voorzitter SOK)

Nog steeds hetzelfde virus, nog steeds dezelfde maatregelen.
Het is even niet anders, maar betere tijden zijn beslist in zicht.
Om de pijn hopelijk iets te verlichten hebben we wel weer een SOK-(zoom) avond in maart.
De lezing per zoom in november was zeer geslaagd. Veel bezoekers, die genoten van een mooie lezing maar ook blij waren om elkaar weer even te zien en zelfs na de lezing nog een beetje na te kletsen. Natuurlijk is het niet als anders, als je per zoom iets 'zegt' is dat meteen voor de hele groep, je kunt niet in een klein groepje napraten of iemand persoonlijk een vraag stellen. Daar moeten we nog even op wachten…

De toekomst zal er op allerlei gebied anders uitzien dan de tijd vóór dit virus.
De mogelijkheden om digitaal bijeenkomsten te organiseren zijn getest en goed bevonden.
Binnen het NHGL ziet men veel voordelen van een toekomst met ouderwetse reguliere lezingen met bezoekers, waarbij tevens een mogelijkheid geboden wordt om de lezing online te volgen.
We zullen zien wat de toekomst brengt, maar hopen onze leden toch weer snel bij elkaar te zien.

Een SOK-zoomavond dus, met een interessant programma.
We starten met een update van Joep Orbons over de VSS, met veel interessante ontwikkelingen i.v.m. de vuursteenmijn.
Na de pauze zal Mike Lahaye als groevendeskundige van de Belgische gemeente Riemst een update geven over wat er zoal speelt op groevengebied bij onze zuiderburen, van Caestert tot nieuwe 3D scans.
De link voor deze SOK-zoomlezing zal per mail verstuurd worden naar alle leden.

Waar zijn we verder zoal mee bezig als bestuur/denktank?
Met het nieuwe beheerplan voor het Natura-2000 gebied.
De SOK/VSS heeft inzage en inspraak voordat het beheerplan definitief wordt.
We hebben het plan kritisch doorgenomen en onze op- en aanmerkingen op groevengebied zijn verwerkt in het plan. Daarmee zijn we er nog niet helemaal, de voor ons belangrijke vleermuizengedragscode zal geactualiseerd worden. Gelukkig zullen we ook bij deze stap betrokken worden.

Onze samenwerking met ‘Maastricht Underground’, de organisatie voor de ondergrondse gidsen in de Maastrichtse St. Pietersberg en het fort bestaat uit het delen van kennis en het samenwerken om groevenkennis te delen. Lees verderop in deze Info over het samenwerkingsinitiatief om een van de caponnières van het fort in te richten voor bezoekers.
Een oproep aan onze leden om mee te denken.

Tot slot bedankt de SOK Lewie Weekers, voor het schenken aan de SOK-stand van 2 mooie grote groevenfoto’s op canvas. Hiermee heeft de stand een mooie nieuwe achtergrond.
We staan er steeds beter op!!!

Met vriendelijke grotgroet namens bestuur/denktank.

Samenwerking expositie Maastricht Underground

Kevin Amendt
namens het SOK-bestuur

Maastricht Underground (VVV Maastricht) en Vereniging Natuurmonumenten hebben sinds enige tijd hun intrek genomen in de caponnières van het fort Sint-Pieter (de bouwwerken in de droge gracht van het fort). Beide organisaties maken gebruik van twee caponnières. Caponnière 3 en 4 zijn in gebruik door Natuurmonumenten, waarvan nummer 3 een kantoorruimte is. Caponnière 1 en 2 zijn in gebruik door Maastricht Underground en hebben een bezoekersfunctie. Nummer 2 is de ticketshop en toiletten. Nummer 1 is in gebruik als toegang naar het fort voor de rondleidingen en wordt dit jaar ingericht met een expositie over vestingwerken en mergelgroeven.

De SOK en Maastricht Underground werken samen aan de expositie over de mergelgroeven. De SOK gaat afbeeldingen en teksten aanleveren voor een informatiepaneel (vier delen van 100 x 140 cm). In het ontwerp van de expositie is in principe geen plaats om voorwerpen te plaatsen, omdat er geen toezicht is. Wel staat er een kast met fossielen en is interactie mogelijk via een Mosasaurus illustratie die deels bestaat uit puzzelstukken. De expositieruimte kan tijdens de openingstijden van het ticket office gratis worden bezocht en is voor iedereen toegankelijk. Denk bijvoorbeeld aan op vertrek wachtende deelnemers van rondleidingen of passerende wandelaars.

De SOK richt zich dus met name op de invulling van het informatiepaneel. De eerste stap is het bepalen van de te gebruiken onderwerpen. Het is belangrijk dat de onderwerpen niet herhalend maar juist aanvullend zijn op de rondleiding. Denk aan inhoud die niet in de rondleiding aan bod komt of wat ondergronds niet te zien is (bijv. oude foto's en prenten). De tweede en derde stap is het verzamelen van bruikbare afbeeldingen (foto's, prenten) en schrijven van teksten (bijschriften en korte alinea's). De deadline is in het voorjaar en met de volgende planning moet dat haalbaar zijn:

- Maart: vaststellen onderwerpen
- April: verzamelen afbeeldingen en eerste opzet teksten
- Mei: selecteren afbeeldingen en afronden teksten
- Eind mei/begin juni: afbeeldingen en teksten inleveren.

Gezien de krappe planning kunnen we hiervoor geen werkgroep opstarten. We willen als volgt te werk gaan.

Ben je Maastricht Underground gids én SOK-lid? Dan nodigen we je hierbij uit om onderwerpen aan te dragen die je graag op het paneel ziet terugkomen. Je kunt ook je mening geven over de hieronder genoemde onderwerpen. Welke onderwerpen vind jij een aanvulling op de rondleiding? Laat het weten via kevin.amendt@sok.nl.

Alle SOK-leden die een bijdrage willen leveren in de vorm van foto's, prenten en teksten kunnen zich eveneens aanmelden via kevin.amendt@sok.nl. Als de onderwerpen zijn bepaald krijgt iedereen die zich heeft aangemeld een mail met de gekozen onderwerpen, waarna je kunt aangeven bij welke onderwerpen je een bijdrage kunt leveren. Het SOK-bestuur zal hieruit een keuze maken, zodat (gezien de krappe planning) met reeds beschikbaar materiaal de onderwerpen kunnen worden voorzien van afbeeldingen en teksten.

De vertaling van de teksten in het Engels en het ontwerp van het paneel wordt verzorgd door Maastricht Underground gidsen. We werken aan een mooi resultaat, zodat het onderwerp mergelgroeven goed aan bod komt in de caponnière. Het uitdragen van kennis is immers een van de doelstellingen van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven.

Ideeën tot nu toe van mogelijke onderwerpen (er worden circa 6 onderwerpen gekozen):

- Verspreiding ligging mergelgroeven in gehele mergelland a.d.h.v. een kaartje
- Grande Entree (i.v.m. mooie oude prenten/oude foto's)
- Gebied onder het fort en ondergrondse verdediging
- Oude kaarten (Fransen) en kartering (Van Schaïk)
- Vleermuizen
- ENCI en afgegraven delen
- Grotwoning Greetje en de Kluis
- Tunnel, dagbouwgroeve Mergelweg, atoomschuilkelder
- Verdieping blokbreken, gereedschappen
- Verdieping Franse hoek

Onderwerpen die niet in aanmerking komen:

- Mergel / fossielen / Mosasaurus
- Bovengrondse zaken en geologie
- Lichtbronnen

Ideeën tot nu toe van fragmenten uit oude filmbeelden om te tonen in digi-frame:

- Blokbreken
- Transport paard en wagen
- Bouwen/metselen met mergelblokken
- Champignonkweek
- Vleermuizen
- Kluis
- Fossielen uitzagen
- Afgraving ENCI

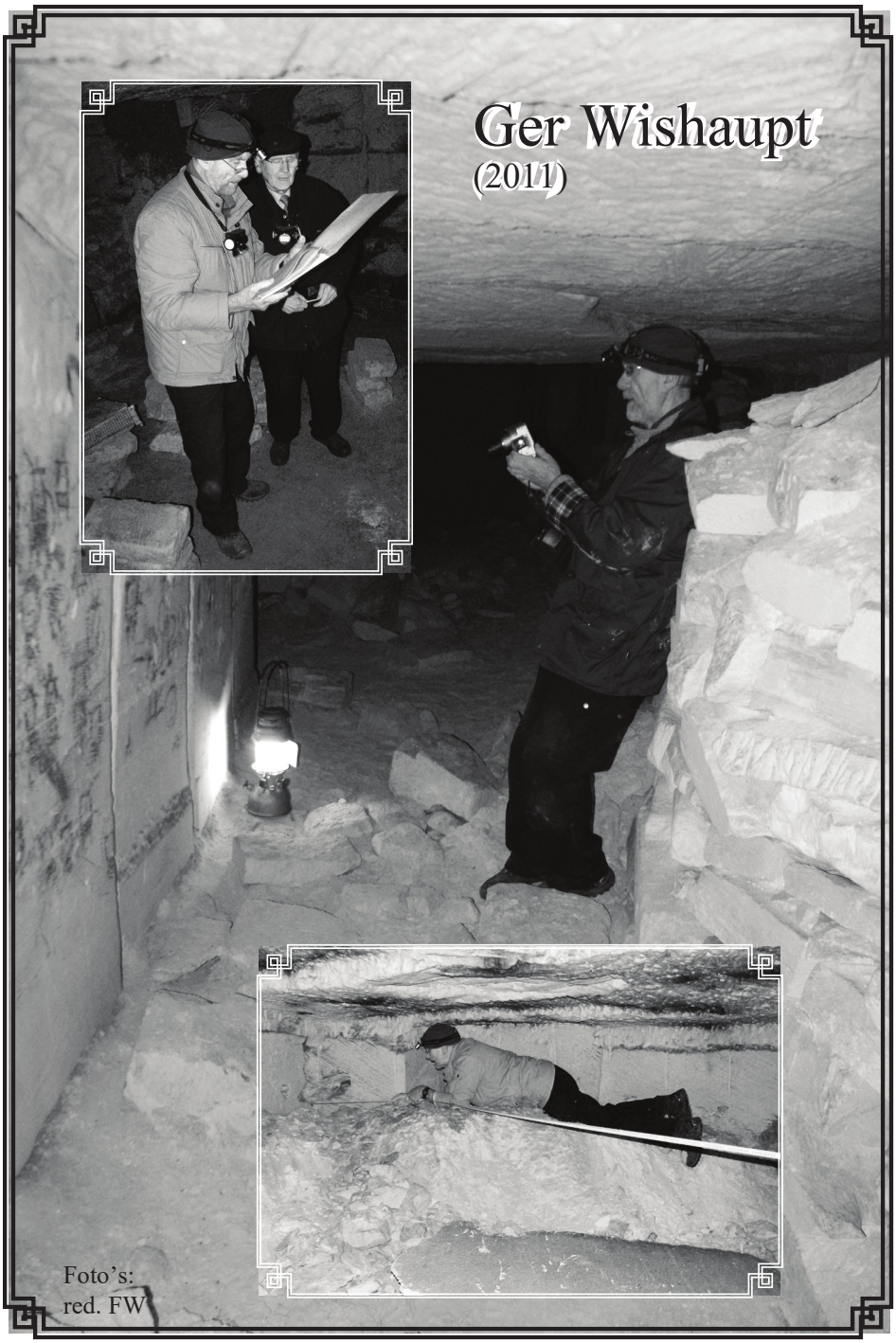

Foto's:
red. FW

Grottenpapier?

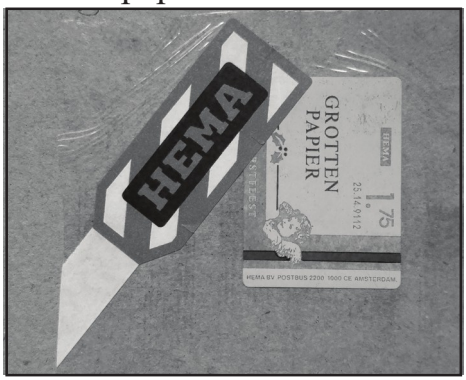

Ton Breuls kreeg dit stukje papier toegestuurd door Jean Paul van de Pas met de vraag of dit iets was voor de SOK-Info.
Hij schreef er bij: “Wat je al niet kunt maken van mergel!”

Opschrift Glück Auf

Patrick Semmeling

In de vorige SOK-Info deed Valère Ceulen een oproep, of iemand de locatie kende van het ‘Glück Auf’ opschrift (Noordelijk Gangenstelsel).
Helaas is dit instortingsgebied niet meer te betreden: niet alleen omdat het in 1995 effectief verboden gebied werd na de overname door Natuurmonumenten, maar ook omdat er sinds 2017 een poort staat die het achterliggende gebied afsluit. Toch hebben we een aanwijzing om de locatie terug te vinden: ter behoeve van de aanleg van de tunnel werd tussen 1929-1930 dit instortingsgebied verkend door ir. Van Schaïk en zijn assistent Wylezalek en daarbij werden de nog begaanbare kruispunten genummerd: van 1 t/m 132 (dus geen pilaarnummering).
Op de onderstaande foto wordt helaas het nummer deels bedekt door de schaduw van de werkman: staat er nu 43, 47, 113 of 117?
Wanneer we een blik op de plattegrond werpen, dan zien we naast de nummers in kwestie ook nog The Gang (een bij de tunnelbouw aangelegde proefgang), bij het dikgedrukte streepje ligt de poort en de laatste gang op goedgekeurd gebied,

de zogenaamde Gotische gang.
Op de plek van 43 is tijdens de bouw van de tunnel een vluchtkoker aangelegd: dit maakt duidelijk dat ook hier het opschrift niet kan staan, deze locatie is immers in meerdere foto’s vastgelegd, zonder opschrift.

Jan Spee heeft helaas geen foto gemaakt van kruispunt 47 (op onderstaande foto om het hoekje). Bij een inspectie van Natuurmonumenten bleek echter de foto hier ook niet te zijn genomen. Blijft dus over 113 of 117…..

‘Glück Auf’ is overigens een ‘Bergmannsgruß’: mijnwerkers zeggen dit voor een behouden terugkomst en voor goede vondsten (prospectie).

Hallo allemaal,

Stefan Rompen

stefan.rompen7@gmail.com

Mijn naam is Stefan Rompen. Ik ben sinds drie jaar gids in de Fluweelengrot in Valkenburg en 19 jaar oud.
Mijn passie voor ‘het ondergrondse’ is vroeg begonnen: toen ik een jaar of 5, 6 was liep ik al met mijn opa, Paul Pisters (die ook een boek heeft uitgegeven over de Fluweelengrot), mee door de Gemeentegrot en Fluweelengrot.
Voordat ik het wist stond ik daar zelf als gids, met groot plezier!
Vooral de metingen in grotten (voor kaarten, vleermuizen, temperatuur, noem het maar op!) vind ik erg interessant.
Zelf ben ik ruim een jaar geleden een onderzoek gestart naar de proeftunnel in Valkenburg, die de Neerhem en de Daalhemerweg met elkaar zou verbinden door de Heunsberg heen. Mocht u daar nog informatie over hebben, dan verneem ik dat graag! Eigenlijk alles wat met het ‘ondergrondse’ heeft te maken, spreekt me aan.

Hierna heb ik enkele foto’s toegevoegd, gemaakt in de Fluweelengrot.

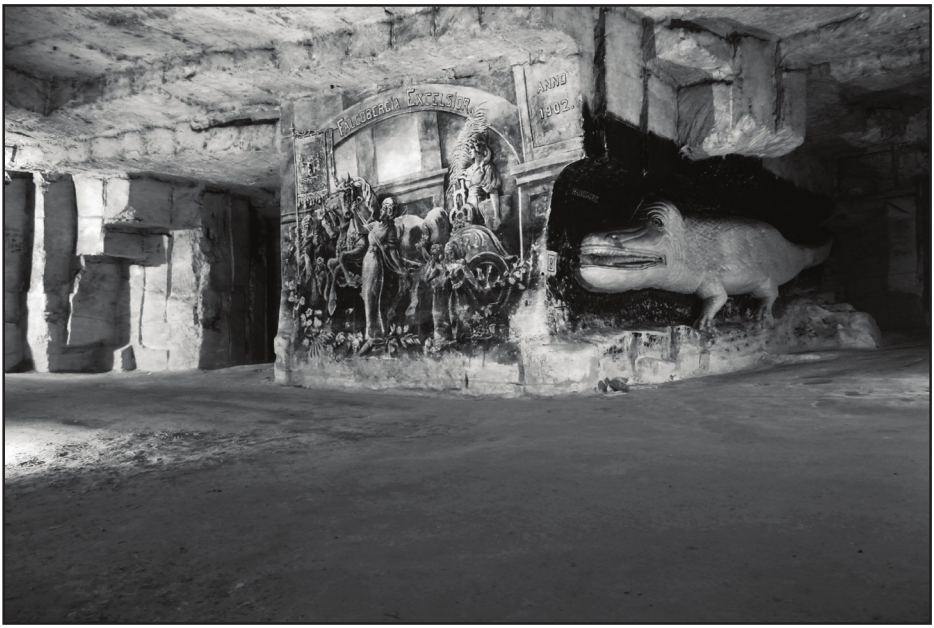

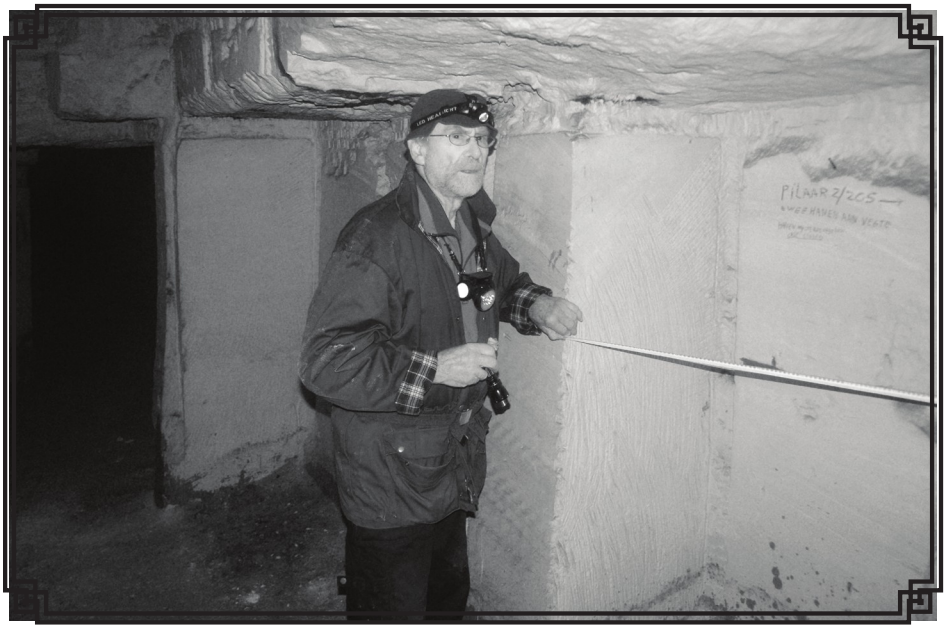

Ger Wishaupt (†) tijdens de opmetingen (2012) in de Colla's berg te Zussen.
Foto: Red. (FW)

Bezoekers opgespoord: Rosa de Horion

Patrick Semmeling

Een bekend opschrift in de Zonneberg is dat van juffrouw Rosa de Horion, die op 14 mei 1781 haar naam schreef op een wand aan de Bloemenweg.
Of was haar bezoek toch in 1787?
Bij een vergelijking tussen de foto's van Hans Ogg en Jan Spee en een foto van mijzelf viel op dat dit opschrift blijkbaar ooit is gerestaureerd.
Er stond door de datum ooit nog een andere naam: Goyarts.
Het is lastig om te lezen of er origineel 1781 of 1787 stond, maar de interesse was gewekt. Wie zou toch die juffrouw Rosa geweest zijn?

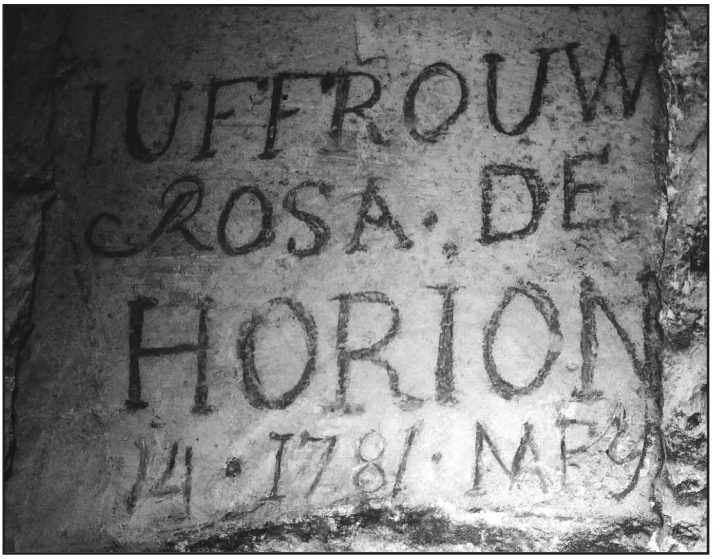

Foto: Patrick Semmeling 2016

Foto: Hans Ogg ± tussen 1968 en 1974

Een cruciale aanwijzing bleek in de verwijderde naam te zitten. De onbekende restaurateur had het waarschijnlijk goed bedoeld om “graffiti” te verwijderen, echter wat blijkt: de verwijderde naam is… Rosa’s man!

Rosa Barbara de Horion, geboren in 1763 te Hasselt, huwde namelijk in 1809 met Jan Baptist Goyarts (soms ook in archiefstukken gespeld als Goyaerts, Goijarts, Goijaards, etc).
Zijn handtekening dateert dus zeker van na Rosa’s bezoek in 1781 (of 1787).
‘Juffrouw’ was namelijk ook de aanspreektitel van een ongehuwde dame, als tegenhanger van ‘mevrouw’ (zoals in het Engels ook: miss en Mrs.).
Het is niet bekend of Rosa een 2e keer de Zonneberg bezocht na 1809, het kan ook zijn dat Jan Baptist zelfstandig een bezoek heeft gebracht.
Toch zal Rosa nog regelmatig Maastricht hebben bezocht, want haar broer Edmondus woonde er rond 1830 en ook haar achternichtje werd er geboren.
Ook haar stiefdochter beviel in Maastricht van een dochter in 1829.
Jan Baptist was namelijk al eerder getrouwd met Antonia Peesenacker en had uit dit huwelijk reeds 4 kinderen. Een van deze, Franciscus Antonius, zou in 1840 trouwen met een achternichtje van Rosa (Maria Charlotte de Horion).
Het is goed mogelijk dat Rosa hen gekoppeld heeft.
Zelf huwde Rosa overigens pas op 46-jarige leeftijd, ik heb geen archiefstuk kunnen vinden dat ze ooit eerder getrouwd was.
Het echtpaar woonde in ieder geval op de Kerkstraat 18 te Den Bosch.

Jan Baptist was daar arts, echter vanaf 1812 komt hij in de problemen.
In het archief van de rechtbank van Den Bosch is namelijk een stuk aanwezig over een zaak waarin hij wordt beschuldigd van bedrog en misbruik van vertrouwen. In 1825 moet hij wegens bedreiging voor het gerecht verschijnen.
En in 1827 wordt hij opnieuw gedaagd, maar nu voor een schouw-, ijk- en patentovertreding. Dit moeten pijnlijke affaires zijn geweest, want Jan Baptist was namelijk ook President der provinciale geneeskundige commissie van Noord-Brabant en tevens gemeenteraadslid.

Rosa had dus zelf geen kinderen, maar wel 4 stiefkinderen. Jan Willem werd ‘heel- en vroedmeester’ en daarna ook regent van het Rooms armen-weeshuis.
En Jan Willem’s zoon werd dan weer huisarts in Zevenbergen.
De reeds eerder genoemde Franciscus Antonius werd net zoals zijn broer Matheus Josephus ‘commissionair in effecten’. En Maria Elisabetha huwde een advocaat, haar dochter werd in 1829 te Maastricht geboren.

Rosa groeide op in het kasteel van Obbeek, bij Heusden-Zolder (eigenlijk meer een herenhuis). Ze is vernoemd naar de tante van haar vader. Deze oudere Rosa was voor de helft eigenaresse van de herberg Den Roosen Crans in Hasselt. Ook enkele van haar (achter) nichtjes droegen de naam Rosalie of Rosalia.

Haar broer Mathijs-Jacobus was een van de leiders tijdens de 'Boerenkrijg', het plaatselijke verzet tegen het Franse bewind. Haar vader was militair en haar directe voorvaderen waren schout, schepen en burgemeester.
De naam de Horion gaat echter nog verder terug, tot aan de Luikse adel.
De stichting van het gelijknamige kasteel is onbekend, mogelijk rond 1200.
De 1e die zich zo noemde was Jean de Horion, maar omdat zijn kleinzoon alleen maar een dochter had, ging het kasteel over naar het geslacht de Crenewick.
Op een gegeven moment gingen deze zich naar het kasteel noemen, dus een 2e reeks Horion (waar ook Rosa van af stamt).
Het kasteel van Horion ging echter verloren toen de erfdochter huwde met iemand van het geslacht de Carondelet. Vanuit daar ging het kasteel weer over naar de Merode. Uiteindelijk verkochten de nazaten daarvan het kasteel aan het geslacht de Salme, waardoor het via huwelijk terecht kwam bij de Waalse familie de Grady. Dit werd toen de 3e reeks: de Grady de Horion.
Maar met Rosa heeft deze tak geen verband.
Nog een 'leuk' weetje: in 1408 werd de Luikse molenaar Michelot de Préal opgehangen op Lichtenberg door Herman de Horion, als wraak voor de moord op zijn broers een jaar eerder…

In de Zonneberg staat overigens nog een 2e opschrift van Rosa.
Ook hier is niet uit op te maken of het bezoek in 1781 of 1787 plaatsvond: precies op de plek waar het streepje van de 7 zou kunnen staan, heeft men een pijl ingekerfd...

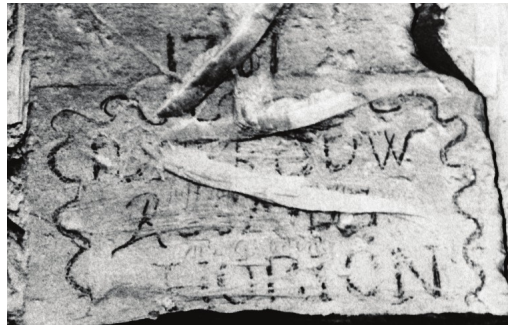

Jean de Horion (ca. 1225)
|
2 generaties
|
Raes de Crenewick (1322-1379) x Jeanne de Horion (ca. 1325)
|
Guillaume de Crenewick (1350-1407) x Agnes von Köln

Hendrik III van Limburg (1132-1221)
|
5 generaties
|
Hendrik I van Gronsveld (1296-1386)
|
2 generaties
|

|
Guillaume de Horion (ca. 1375) x Catharina Van Schoonvorst (ca. 1375)
|
Guillaume de Horion (1400-1489) x Marguerite Marie Jeanne de Duras
|
1 Arnold de Horion x Margharita van den Wyngaerde
> Guillaume de Horion (1510-1553) x Barbara van Ghoor >> laatste tak in bezit van kasteel te Horion, tot kleindocht
Marguerite (geboren ca. 156
2 Hermann de Horion x Agnes de Warfusée
|
Hermann de Horion x Elisabeth van den Bosch
|
1 Anna de Horion x Hendrik Hoen van Cartils >> laatste adeltak, gaat op in geslachten Hoen van Cartils en Berghe von Trips
2 Hermann de Horion x Ida Caters * noot: Hermann was mogelijk een onwettig kind, vanwege een 'gebroken' wapenschi
|
4 generaties (bestuurderstak)
|
Nicolaus de Horion (1663-1718) x Agnes van de Put (1660-1731)
|
1 Rosa de Horion (ca. 1691)
2 Charles Guillaume Francois de Horion (1694-1765) x Anne Marie Grotaers (1697-1727)
|
Antonius Guilielmus de Horion (1727-1787) x Maria Vincentia van Oyen (1735-1810)
|
Rosa Barbara de Horion (1763-1846) x2: Jan Baptist Goyarts (1764-1843) x1: Antonia Peesenacker (1767-1807)

Jan Willem Goyarts (1790-1843)
Maria Elisabetha Goyarts (1793-1858)
Matheus Josephus Goyarts (1798-1847)
Franciscus Antonius Goyarts (1805- ?)

Bronnen:
www.hasel.be/familie-de-horion
https://genbook.dordtenazoeker.nl/Overige%20Genealogieen/goijarts_dordrecht.htm
www.bossche-encyclopedie.nl
Brabants Historisch Informatie Centrum (bhic.nl)
Jean Chapeauville - Gesta pontificum Leodiensium (1616)
Diverse kleinere bronnen

In memoriam Ger Wishaupt

Peter Jennekens, John Hageman

Ergens in 2002. Plaats van handeling: het auditorium van het Natuurhistorisch Museum. Waarom was deze groep SOKkers hier aanwezig?
Nu, er moesten werkgroepen samengesteld worden voor het grootse project met betrekking tot de inventarisatie van de ingangen van de onderaardse kalksteengroeven in Nederland. Er werden uiteindelijk, spontaan, vijf zogenaamde Veldgroepen samengesteld.
Veldgroep C was een Gronoma-groep met Henk Ramakers, Jos Cobben, Peter Jennekens en John Hageman.

Dit veldwerk resulteerde uiteindelijk in een door coördinator Joep Orbons geredigeerd rapport: "Inventarisatie van de ingangen van onderaardse kalksteengroeven in Nederland, 2002-2004."
Een schitterende SOK-activiteit, waar zo'n 35-tal leden bij betrokken waren.

Een onbekende aanwezige vroeg ons, Gronomaten, of hij zich bij onze veldgroep mocht aansluiten. We keken elkaar eens aan (Gronoma was een hechte, goed op elkaar ingespeelde werkgroep die optimaal profiteerde van ieders kwaliteiten) en besloten de nieuwkomer stante pede in de groep op te nemen.
Dat was…..Ger Wishaupt uit Geleen.

Ger liep toen al een tijdje moederziel alleen in de groeven rond, vooral in de Belgische groeven van de Sint Pietersberg en leerde daar de weg door op cruciale plaatsen reflectors neer te zetten. Begrippen als gevaar en angst waren hem onbekend.

Al snel bleek hij goed in de groep te integreren en een echte meerwaarde te zijn door zijn technisch tekenen- en opmeetkwaliteiten, humor (zeer belangrijk in de groep) en sportieve instelling. En zeker ook niet te vergeten zijn aimabiliteit en behulpzaamheid.
Hij mocht graag vertellen dat hij het liefst sportleraar was geworden, maar nog liever…… straaljagerpiloot. Ger was een fanatiek Nijmeegse Vierdaagse loper, mountainbiker, schaatser en gek op kamperen. Fysieke inspanning was voor hem ontspanning.

In de Gronoma-publicatie “In en om de Geulhemmergroeve” is het inmeten en uittekenen van de rotswoningen het werk van Ger, evenals in de Gronoma-publicatie “De Pitjesberg” diverse graeten en delen van plattegronden door hem handmatig zijn uitgetekend.
Ook SOK-Mededelingen 41, een themanummer over het Houbenbergske in Groot Welsden is het finale verslag van een Gronoma-onderzoek. In dit boekje vormt het vakkundige tekenwerk van Ger zonder meer een meerwaarde.

De Heerderberggroeve was nog niet opgemeten en dat klusje hebben de Gronoma’s samen met Gronomaatbeheerder van de groeve Henk Ramakers gedaan. Uiteraard kwam de uitgetekende plattegrond, los bijgevoegd in de SOK-Info, van de hand van Ger Wishaupt.
Dat uittekenen gebeurde altijd heel consciëntieus en altijd vergezeld van dat karakteristieke en zekere handschrift, bestaande uit niet verbonden letters.

Bij het samenstellen van dit in memoriam memoreerden wij ons dat het door Ger gemaakte “kaartmateriaal” van de Pitjesberg en ook dat van de Collasberg waar we daarna bezig waren, door hem altijd trouw bij Philippe Duchateau van de gemeente Riemst werd aangeleverd. Die verwerkte dat dan in AutoCad. Dat materiaal tesamen vulde uiteindelijk een hele bananendoos.

Namens de Van Schaïkstichting is hij beheerder geweest van de schuilkelder in Eys, ook plaatselijk bekend als het Mariagrotje.
Uniek is het privé-fotoboekje dat hij daarover heeft samengesteld, met daarin o.a. zijn karakteristieke opmetingen, die wij hieronder aan de lezer tonen.

In SOK-Mededelingen 48, februari 2008, “Schuilkelders in Eys en Overeys uit de Tweede Wereldoorlog” en in Steunpilaar 13, november 2007, verzorgde Ger in woord en beeld een bijdrage over “zijn” groeve.

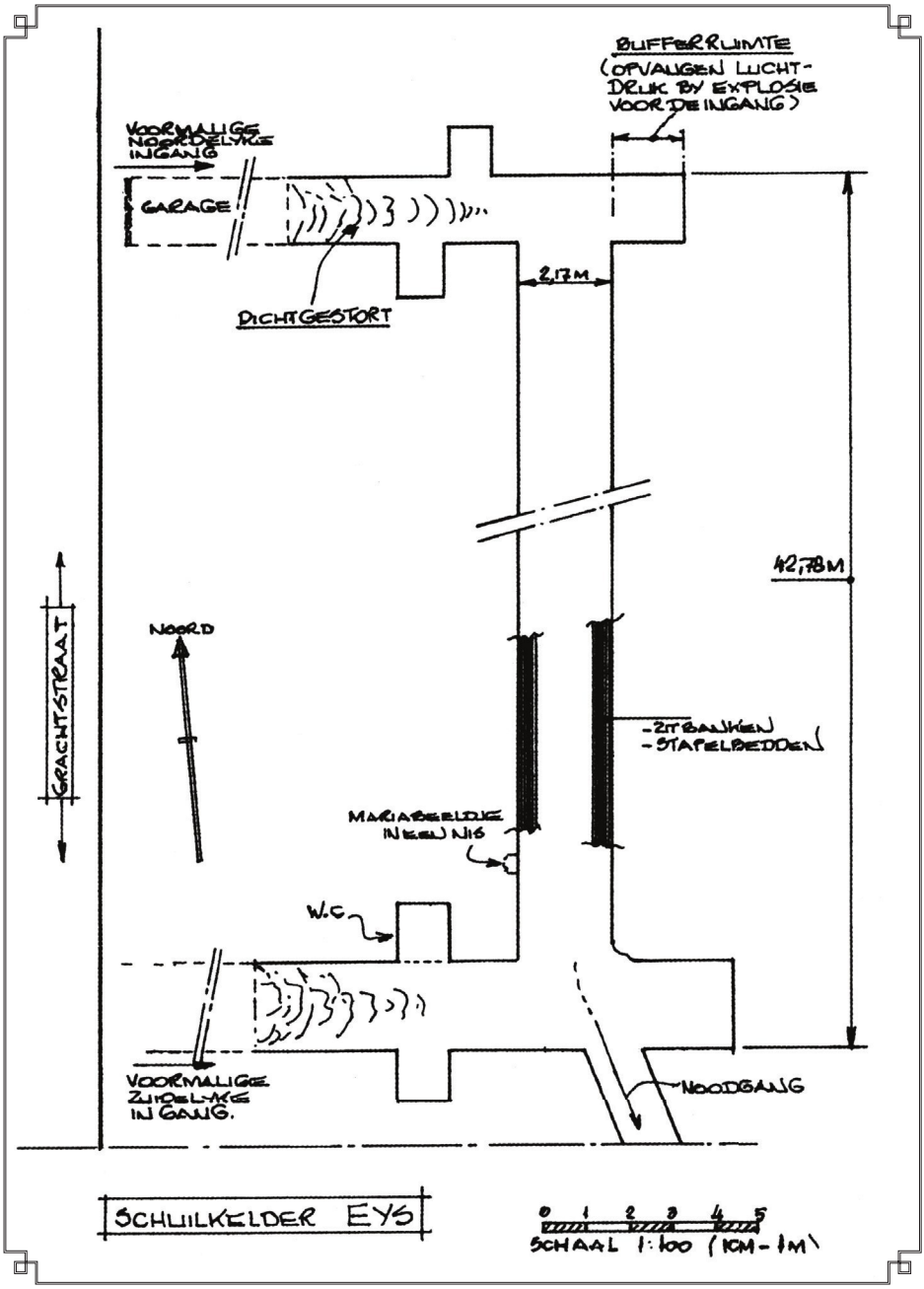
BUFFERRUIMTE
(OPVANGEN LUCHT-DRUK BY EXPLOSIE VOOR DE INGANG)
VOORMALIGE NOORDELYKE INGANG
GARAGE
DICHTGESTORT
2,17 M
42,78 M
GRACHTSTRAAT
NOORD
-ZITBANKEN
-STAPELBEDDEN
MARIABEELDE IN EEN NIS
W.C
VOORMALIGE ZUIDELYKE INGANG.
NOODGANG
SCHUILKELDER EYS
0 1 2 3 4 5
SCHAAL 1:100 (1CM - 1M)

Legendarisch en zwaar gemist, zeker door de schrijvers van deze bijdrage, waren de zogenaamde “Gronoma-tripjes”.
Een viertal adulte avonturiers: Ger Wishaupt, Henk Ramakers, Peter Jennekens en John Hageman, gingen dan zonder vooropgezet plan als een stelletje uitgelaten schoolkinderen op schoolreisje met John’s auto. Op zoek naar, ja, naar wat? Oude binnensteden, Middeleeuwse kerken, kerkhoven, niet toegankelijke grotten, forten, de zee, verlaten kastelen, musea, etc. etc. en dit met een uiterst creatieve chauffeur die bij rotondes het liefst rechtdoor ging, wegreed bij tankstations met de vulslang in de tank, zich vastreed op onherbergzame bospaadjes, etc. etc.
Maar god, wat hebben we gelachen!! En wat hadden we er (later) spijt van dat we het museum -vleermuismeisje in Comblain-au-Pont werkelijk helemaal verpopzakt hebben achtergelaten.
En alles werd door Ger nauwgezet in “pictures” vastgelegd en zo gedocumenteerd: Leuven, Brussel, Luik, Monschau, Dinant, Falaën, Limbourg, Montaigle, Nijmegen, etc. etc.

Ger had altijd en overal een fototoestel bij zich en alle Gronoma-activiteiten werden door hem, zoals eerder opgemerkt, fotografisch gedocumenteerd. Dat resulteerde dan altijd achteraf in een aan ieder lid verstrekte cd-rom. Tientallen exemplaren. “Pictures” maken was onlosmakelijk met hem verbonden.

Privé mocht hij de laatste jaren graag opnames maken van dieren in de vrije natuur.
Toen de gezondheid van zijn vrouw Fini begon na te laten wilde Ger meer thuis zijn voor haar en nam hij noodgedwongen afscheid van zijn ondergrondse activiteiten.

We realiseren ons dat nu met Ger bijgeteld al vier Gronomaten inmiddels overleden zijn. Behalve Ger, ook Ad Lagas, Walther Thiessens en Jacques Maes.

Ger bedankt voor je kameraadschap en dat je deel van onze groep wilde uitmaken. Je was een verrijking.

Rust in vrede, vriend.

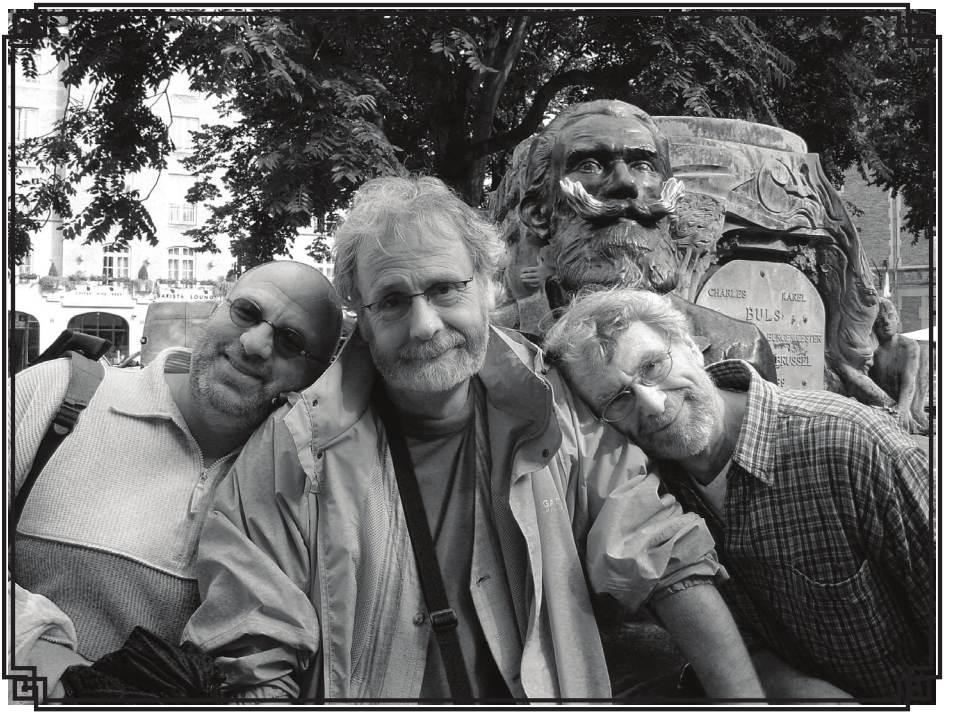

MEET THE UNDERGROUND PRESS

Ton Breuls

“Foyer van Openluchttheater verdwijnt in mergelgrot” (de Limburger van 29 december 2020): het OPENLUCHTTHEATER in Valkenburg krijgt een stevige opknapbeurt met onder andere een compleet nieuwe trap naar de entree, een grotere toegangspoort en een geluidsmuur van cortenstaal. Bovendien verdwijnt de foyer in een ondergrondse mergelgrot. Bij de nieuwe foyer komt ook een grotere, eveneens ondergrondse opslagruimte.

“Fietsapp leidt toeristen door de geschiedenis van Riemst” (Het Belang van Limburg van 22 januari 2021): om het Riemster deel van het fietsroutenetwerk nog aantrekkelijker te maken werkt Toerisme Riemst aan een unieke fietsapp. Op acht locaties vinden er momenteel filmopnames plaats, die gebruikt zullen worden voor de fietsapp. De eerste draaidag in de GROTTEN van KANNE is al achter de rug. Eind januari trekt de filmploeg naar de ROOSBURG in Zichen. De instorting van1958 maakt deel uit van de geschiedenis van Riemst.

“Vlaanderen wil samen met de gemeente Riemst stabiliteit 150 woningen aanpakken” (HBvL van 25 januari 2021): de tientallen gangenstelsels brengen bovengronds heel wat uitdagingen met zich mee. Vlaams minister Matthias DIEPENDAELE kwam met eigen ogen de problematiek in de GROTE BERG van Zussen in ogenschouw nemen. Hij wil samen met de gemeente 150 woningen waar in de toekomst stabiliteitsproblemen kunnen optreden omwille van de instabiele situatie, aanpakken. De kosten worden op 10 tot 15 miljoen euro geraamd.

“Bijna twee ton voor portofoonnetwerk grot” (dL van 26 januari 2021): Valkenburg investeert de komende jaren bijna twee ton in een nieuw portofoonnetwerk in de GEMEENTEGROT. Gewone telefoons werken diep onder de grond niet, zodat alleen via portofoon gecommuniceerd kan worden. Het huidige systeem is verouderd en beperkt en niet geschikt voor de portofoons van de politie en brandweer. In eerste instantie wordt het net in het gedeelte van de kerstmarkt vervangen.

“Vuursteenmijn krijgt een ‘ruig’ jasje” (dL van 28 januari 2021): met informatieborden van onverwoestbaar cortenstaal, minder tekst en meer afbeeldingen wil Valkenburg de prehistorische VUURSTEENMIJN aan de Plenkertstraat beter in de picture zetten. De gemeente trekt daar 43.000 euro voor uit.

De vuursteenmijn dateert uit het Neolithicum, ruim vijfduizend jaar geleden. De mijn werd in 1992 ontdekt en blootgelegd door vrijwilligers van de stichting In Onsen Lande van Valkenburg.

“Bubbels voor Gerard Smeets” (HBvL van 9 februari 2021): omwille van zijn inzet voor zijn dorp en het verenigingsleven noemde burgemeester VOS hem ooit de ambassadeur van Kanne. Samen met anderen richtte Ger SMEETS in 2000 de Heemkunde Kanne op. Hij is tevens gids in het FORT VAN EBEN-EMAEL en het vroegere hoofdkwartier van de NATO in de CANNERBERG. Ook is hij gids in de GROTTEN van KANNE. “Veel thuis is hij niet”, zegt zijn vrouw Marie-Jeanne.

“Zijgevel van huis stort in” (HBvL van 17 februari 2021): in Zichen-Zussen-Bolder is de zijgevel van een huis ingestort. De eigenaar kocht het pand pas twee weken geleden. De gemeente zegt dat het wellicht niet te maken heeft met de ondergrond, die in Zichen op vele plaatsen is uitgehold door eeuwenlange mergelontginning. “Volgens onze plannen is er op deze plek geen GROEVE, al kan nooit uitgesloten worden dat er zich een onbekende graat of toegang bevindt onder de woning. Dat zal blijken als het pand gesloopt is.”

“Ultrageheime oorlogsgrot” (Volkskrant Magazine van 20 februari 2021): in 1954 kreeg de BOSCHBERGGROEVE de status van ‘ultrageheim’ en werd omgebouwd tot een zelfvoorzienende bunker . In het labyrint van acht kilometer aan gangen kwamen vierhonderd kantoren, tientallen toiletten en douches, twee restaurants, een bar, officiersclub, ziekenboeg, brandweerpost, kapsalon en golfbaan. “Aan het begin van de jaren zestig werkten hier driehonderd tot vierhonderdvijftig mensen “ aldus gids Jan NOTERMANS.

“We willen in Riemst echt geen vleermuizenvariant van het virus riskeren” (HBvL van 24 februari 2021): er is een sterk vermoeden dat een voorouder van het coronavirus zijn oorsprong vond bij Aziatische vleermuizen. De vleermuizenwerkgroep Natuurpunt Limburg blijft daarom dit jaar dan ook ver weg van de overwinteringsplaatsen van vleermuizen, zoals de MERGELGROTTEN in Riemst. In die grotten overwintert liefst 40 procent van de Vlaamse vleermuispopulatie. ”Geen telling, geen controle. Een beslissing op internationaal vlak.”

Met dank aan de trouwe correspondenten Anneke Breuls, Johan Janssen, Mike Lahaye, Gilberte Nicolaas, Jan Paul van der Pas, Herman de Swart en Peggy Versteegh. Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax 012-454059. E-mail: tbreuls@telenet.be.

Foto: Peter Jennekens

Volgende SOK-zoomlezing

Vrijdag 12 maart

Aanvang 19.30

De SOK-Info-redactie heeft het recht om een aangeboden artikel te weigeren. De geplaatste artikelen vertegenwoordigen niet automatisch de standpunten van de SOK-Info-redactie of die van het SOK-bestuur.

Groeven in beheer bij de stichting Ir. D.C. van Schaïk:

Bovengenoemde organisatie heeft een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve.
Voor het bezoeken van deze groeven moet u contact opnemen met de beheerder.

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak of vernielingen aan een van de groeven, dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.
Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.
2e Het calamiteitennummer van de stichting: 06-816 88 967.
3e Ieder bestuurslid van de Van Schaïkstichting. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 2.

De Van Schaïkstichting stelt zich ten doel de afsluiting van de groeve binnen 24 uur te herstellen.
Voor meer informatie: www.vanschaïkstichting.nl

Groeve:		Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve		Ton Breuls	+32 (0)12-45 40 59
Fallenberggroeve	(niet toegangkelijk)	Rob Swaans	043-347 08 68
Gewandgroeve Heiberggroeve		Marc Dresens	06-557 27 887
Groeve de Keel / Kleine Keel		Luc Walschot / René Peels	+32 (0)12-44 13 50
Groeve Eys	(niet toegangkelijk)	Wim Kneepkens	043-347 11 88
Keldertjes Slavante		Wil Ramaekers / Jean Marie Schrijnemaekers	043-364 52 39
Roothergroeve		John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg	(niet toegangkelijk)	John en Rob Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve	(niet toegangkelijk)	Marieke Huijben	06-874 47 825
Theunisgroeve		Ed en Thuur Thijssens	06-446 33 650
Vuursteenmijn Rijckholt		Martha en Jan van de Ven	043-343 20 84

De Sint-Pietersberg

De Sint-Pietersberg wordt beheerd door de vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg, het Noordelijk Gangenstelsel en het gebied onder het Fort.
Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK.
Toezichthouder van de beide groeven is Harm Hovens, telefoon 06-558 25 192

Bij onraad of calamiteiten kunt u ook de boswachter, Tim Koumans, contacteren, telefoon: 06-832 15 415

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de

Provincie Limburg

S.O.K.

De SOK-Info
is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap in Limburg